

Aktuel anvendelse af driftsgrensanalyser

Karen Jørgensen, Arbejdspakke 2 projekt nr. 5373. Værktøj til sidst produceret enhed

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A., SEGES Erhvervsøkonomi

Hovedkonklusion

Forudsætningen for at lave en god driftsgrensoptdeling er, at man er indstillet på at gøre det systematisk over hele året for ikke at få for mange tilbageløb og derved bruge for meget tid på opgaven. Kombinationen af driftsgrensoptgørelse og anvendelsen af dashboard vil øge overblikket over, hvor den bedste forretningsdel er på bedriften.

Sammendrag

Driftsgrensunersøgelsen inden for planteavl i foråret 2020 vedr. regnskaber for kalenderåret 2019 viser, at der er stor forskel på, hvor væsentlig en del af markindtægter og -udgifter der bliver fordelt. Det tyder på, at en del landmænd vælger kun at få foretaget en fordeling på én eller to afgrøder, som de har størst interesse i at få set nærmere på. For at få et retvisende billede af de afgrøder, der er valgt, skal man være ekstra opmærksom på, om man nu også har fat i rigtige indtægter og omkostninger. Ved salgsafgrøder er indtægter rimeligt lette at placere, men det kan være vanskeligere at få omkostninger og evt. maskinstationsomkostninger placeret på de enkelte afgrøder. Det er en fordel at planlægge, at man vil have udarbejdet en driftsgrensoptgørelse, når året er gået, da det sparer tid og gør fordelingen mere retvisende.

Materialer og metoder

Fordeling af markomkostningerne på de forskellige afgrøder

En driftsgrensoptgørelse er en yderligere behandling af de oplysninger, der er i årsrapporten. Der er mulighed for at undersøge, hvilke produktioner der giver det bedste økonomiske resultat ud fra de givne betingelser, den enkelte ejendom har på nuværende tidspunkt. Forudsætningen for at kunne foretage en god undersøgelse er, at man ved, hvilke indtægter og omkostninger der tilhører de forskellige produktionstyper. Eksempelvis skal man inden for planteproduktion vide, hvilke indtægter og omkostninger der fx hører til hvedeproduktionen og majsdyrkningen. Fordelingen af indtægter og omkostninger foretages enten ved konteringen eller ved optgørelse af årsrapporten, hvor beløbene kan flyttes rundt mellem de produktionstyper, der er vigtigst for bedriften. Der er mulighed for at vælge og optgøre 8 forskellige afgrøder pr. bedrift. For plantebedrifter er der følgende afgrøder at vælge imellem:

Korn, frø, raps og ærter i en samlet gruppe
Korn for sig selv

Byg
Hvede
Øvrigt korn
Frøafgrøder
Grovfoder i en samlet gruppe
Græs for sig selv
Majs for sig selv
Oliefrø
Bælgsæd
Kartofler
Sukkerroer
Industriafgrøder

Brugen af driftsgrensanalyser er stigende, og i juni 2020 var der udarbejdet godt 400 analyser, som udelukkende havde relation til planteavlsbrug.

Fordeling af bruttoindtægter

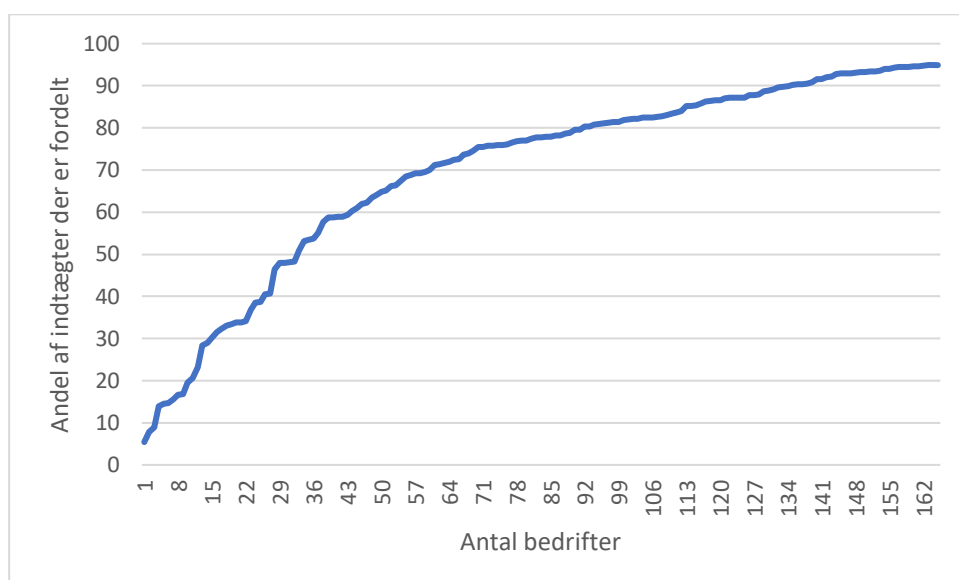
Antallet af planteavlsbedrifter i dataudtrækket er 1611, hvoraf de 406 er bedrifter med kun planteproduktion af henholdsvis korn, raps, græsfrø, sukkerroer, kartofler og grovfoder til salg.

Ud af de 409 bedrifter er der 209, der har udarbejdet en total fordeling af bruttoindtægten (95-101 pct.) fra marken. Resten (194-48%) har kun delvist foretaget en fordeling af deres markindtægter og markomkostninger.

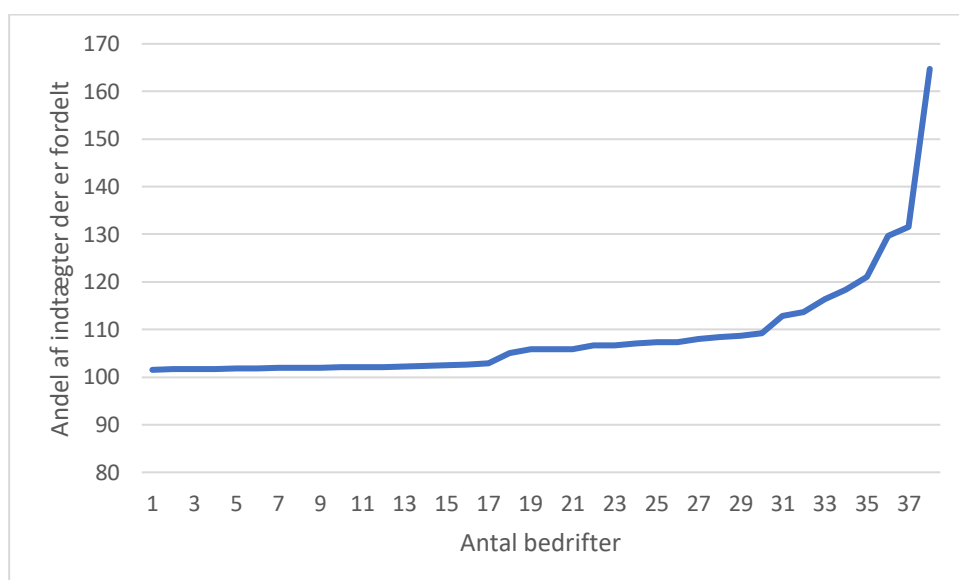
Ud af de 209 bedrifter er der 132 (64%), der udelukkende har udarbejdet en opgørelse for afgrødetypen korn. De resterende bedrifter (77) har udarbejdet mere end én driftsgrensopgørelse inden for typerne specialavl af korn, raps, græsfrø, sukkerroer, kartofler og grovfoder til salg.

Udfordringen for mange af driftsgrensopgørelserne er, at landmanden måske kun ønsker at se nærmere på en eller to afgrøder, mens resten af afgrøderne forbliver i "en" samlet pulje. Nogle af landmændenes rådgivningsvirksomheder har en tradition for at udarbejde opgørelser for specialproduktioner som f.eks. sukkerroer og kartofler for deres kunder, mens resten forbliver ufordelte. Fra 2020 er det muligt at foretage en fordeling på henholdsvis græs og majs, hvilket nogle få bedrifter har benyttet sig af.

Der er stigende interesse for dyrkning af græs til industriproduktion, hvilket kan øge interessen for at se, hvor stor den økonomiske gevinst er ved at lægge om til mere græsproduktion. Det kan produktionsgrensopgørelsen bidrage til.

Figur 1: Andel af bruttoindtægter fra planteavl, hvor der ikke er foretaget en total fordeling

Figur 2.: Andel af bruttoindtægter fra planteavl, hvor der er over 100 pct. fordeling

Omkostningsfordeling på bedrifter med fuld fordeling af bruttoindtægten

Der er udarbejdet en tilsvarende dataoversigt vedr. fordelingen af omkostninger til marken, dvs. ud-sæd, gødning, planteværn, diverse omkostninger til plantebrug og maskinstationsudgifter.

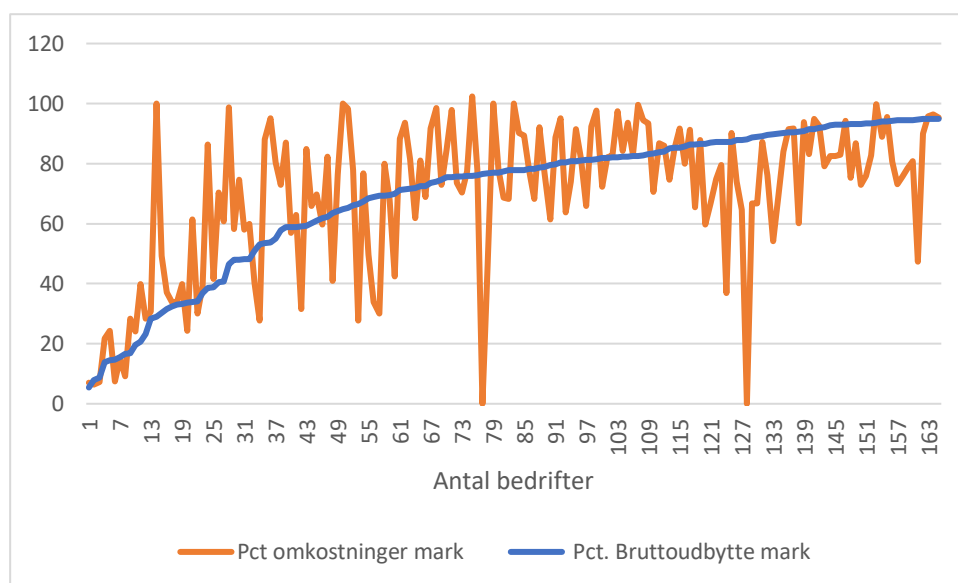
Tabel 1: eksempel på oplysninger fra konkret bedrift

Stykomkost- ninger i alt, kr.	Omkostninger mark, kr.	Omkostninger maskinstation, kr.	Stk. omk. Driftsgren, kr.	Andel af fordelte omkostninger, %
866.405	848.554	304.765	848.554	73
Bruttoudbytte i alt, kr.	Bruttoindtægt mark, kr.	Maskinstations- indtægt, kr.	Bruttoindtægt driftsgren, kr.	Andel af fordelte indtægter, %
2.888.216	1.866.481	656.704	1.911.141	75

De bedrifter, der har fordelt bruttoindtægten fra marken, hvor stor en andel af markomkostninger er tilsvarende fordelt? De bedrifter, der er vist i figur 1, har fået tilføjet omkostningsfordelingen, jf. figur 3. Figur 3 viser, at der er stor forskel på, hvor mange af omkostningerne der bliver fordelt.

Hvis man skal konkludere ud fra fordelingen, så er der afgrøder, der har fordelt omkostningerne fuldt ud, men kun en vis del af indtægterne fra planteproduktionen, hvilket umiddelbart ikke giver et retvisende billede af forretningen inden for det pågældende område.

Der kan være afgrøder, som ikke har så stor en omkostningsbelastning som de øvrige afgrøder på bedriften. Det betyder, at man, når og hvis man går i gang med at lave disse fordelinger ud på afgrøderne, som landmand og evt. revisor skal være indstillet på en vis grad af omhu. Umiddelbart er der plads til forbedringer over for en del af disse kunder.

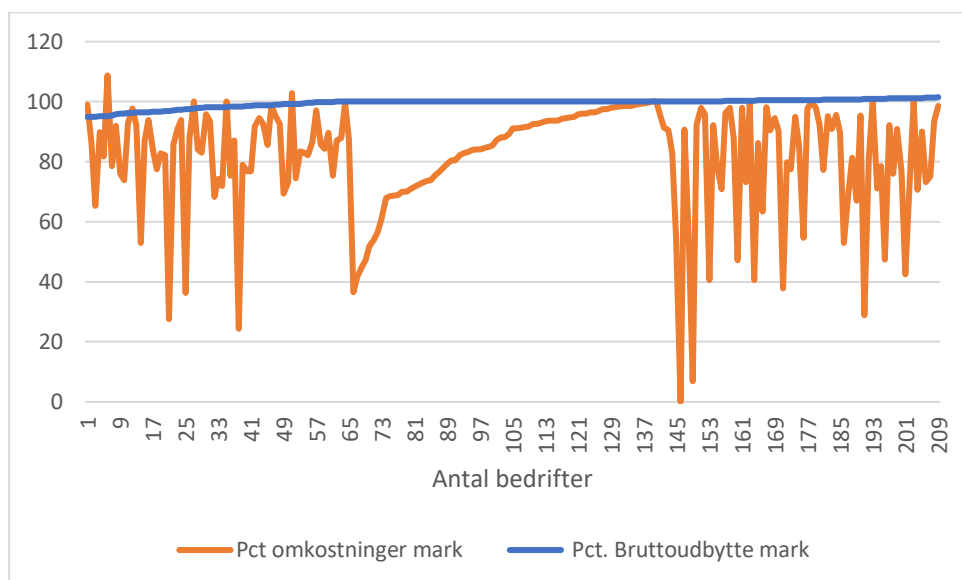

Figur 3: Fordeling af markomkostninger på de bedrifter, der har fordelt deres bruttoomsætning under 95 pct.

De bedrifter, der har en 100 pct. omkostningsfordeling men en mindre bruttoindtjeningsfordeling, kan have en indtjening, der ikke umiddelbart kan fordeles ud. Det kan være udlejning af jord til fx solceller eller andre "grønne" aktiviteter.

"100" procent fordeling af bruttoindtjeningen, jf. figur 4, giver i de fleste tilfælde også en relativt høj fordeling af omkostningerne med få undtagelser, hvor der er sket en form for fejlfordeling.

Bedrifter med få afgrødetyper har en relativt høj fordeling af indtægter og udgifter, og det tyder på, at bedrifter med specialafgrøder som f.eks. kartofler, græsfrø og sukkerroer er mere interesserede i at få belyst det pågældende forretningsområde.

Figur 4: "100" pct. fordeling af bruttoindtjening contra omkostningsfordeling

Nemt at udarbejde driftsgrensopgørelse

Driftsgrensopgørelsen er et simpelt og effektivt redskab til at få et godt overblik over, hvilke afgrøder der tjenes på. I de tilfælde, hvor bedrifterne består af flere ejendomme med hver deres "blok"-dyrkning, er det endnu vigtigere at kunne vurdere, om de forskellige ejendomme har det rigtige afgrødevalg, så det ikke kun er tradition, der styrer valget af afgrøder.

Udbredelsen af e-faktura vil gøre det nemmere for både landmanden og evt. revisor at fordele omkostninger ud på de produktionsgrene, der er valgt på den enkelte bedrift.

I Ø90-Summax, der er et landmandsværktøj, dannes der automatisk kontering, hvor det er muligt manuelt at tilføje et produktionsgrensnummer på den enkelte faktura, hvilket fremmer fordelingen af indtægter og omkostninger allerede fra modtagelsen af disse transaktioner.

I IT-programmet "Dataoverførsel 2.0" er der 20 forskellige kontoplaner at vælge imellem. Det gør det mere virksomhedsrettet, så det passer endnu bedre til den enkelte bedrift.

Konklusion

Som landmand vil en fordeling af indtægter og udgifter ud på de produktionsgrene, der er på bedriften, være et særdeles godt værktøj til vurdering af, hvor den bedste forretning ligger. Det kan samtidig være med til at eliminere opfattelsen af, hvilke områder der er bedst, og erstatte mavefornemmelsen af, hvor den gode forretning er.

Forudsætningen for at lave en god driftsgrensoptdeling er, at man er indstillet på at gøre det systematisk over hele året for ikke at få for mange tilbageløb og derved bruge for meget tid på opgaven.

Kombinationen af driftsgrensoptdeling og anvendelsen af dashboard vil øge overblikket over, hvor den bedste forretningsdel er på bedriften.

Referencer

- [1] SEGES, Økonomidatabasen maj 2020.

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

SEGES

Agro Food Park 15

8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000

F: +45 8740 5010

E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.